

Aan de gemeenteraad van Tubbergen

Zaaknummer
1432916

Bijlagen
1

Onderwerp
Datum collegevergadering: 26 augustus 2025, Raadsbrief 2025 nr. 55

Verzenddatum
29 augustus 2025

Geachte raads- en commissieleden,

Waarover gaat deze brief?

Deze brief gaat over de schriftelijke vragen die gesteld zijn door de fractie van Keerpunt22 met betrekking tot de taaleis voor mensen in de bijstand.

Ons besluit

In onze vergadering hebben wij besloten de schriftelijke vragen middels deze raadsbrief te beantwoorden.

Toelichting

Hieronder vindt u de beantwoording van de vragen.

Vraag 1:

Is het college ervan op de hoogte dat de wettelijke taaleis voor bijstandsgerechtigden in veel gemeenten niet of nauwelijks wordt gehandhaafd, zoals ook bekendgemaakt in een recent NRC-artikel?

Antwoord 1:

Het college is op de hoogte van het feit dat de wettelijke taaleis niet of nauwelijks wordt gehandhaafd, zoals bekendgemaakt in een recent NRC-artikel. Daarnaast heeft ook Binnenlands Bestuur hier een artikel over geschreven, <https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/werk-inkomen-en-sociale-zekerheid/gemeenten-voeren-taaleis-in-bijstand-nauwelijks-uit>

Sinds 2015 geldt er een taaleis voor mensen met een bijstandsuitkering. Deze taaleis is bedoeld om mensen te helpen bij het vinden en houden van werk. Iemand moet daarvoor de Nederlandse taal beheersen op niveau 1F. Dat is een basisoniveau: iemand kan dan eenvoudige teksten lezen, gesprekken volgen en korte, duidelijke zinnen gebruiken. In december 2024 heeft het kabinet besloten dat deze taaleis blijft bestaan in de nieuwe Participatiewet in Balans. In het najaar van 2025 bekijkt het Rijk samen met gemeenten hoe deze taaleis uitgevoerd moet worden.

Vraag 2:

Deelt het College de mening van Keerpunt22 dat het onacceptabel is als mensen jarenlang in Nederland wonen en van een bijstandsuitkering leven zonder zich voldoende in te spannen de Nederlandse taal te leren spreken, terwijl dit wettelijk verplicht is?

Antwoord 2:

Het College vindt het belangrijk dat iedereen die in Nederland woont, met of zonder bijstandsuitkering, de Nederlandse taal beheerst. We vinden het belangrijk dat mensen de taal leren en zich daarvoor inzetten, maar we houden ook rekening met hun persoonlijke omstandigheden. Persoonlijke omstandigheden kunnen zijn: het hebben van een ernstige vorm van dyslexie, (verstandelijke) beperking of gezondheidsproblemen. Deze persoonlijke omstandigheden zouden er toe kunnen leiden dat verbetering van de Nederlandse taal niet mogelijk is.

Vraag 3:

Deelt het College de mening van Keerpunt22 dat beheersing van de Nederlandse taal essentieel is voor arbeidsdeelname, integratie en minder afhankelijkheid van uitkeringen?

Antwoord 3:

Het College deelt de mening dat het beheersen van de Nederlandse taal essentieel is voor deelname aan de arbeidsmarkt, integratie in de samenleving en het verkleinen van de afhankelijkheid van een uitkering.

Wie de taal spreekt, kan beter communiceren, meedoen in de buurt en sneller werk vinden. Daarom vinden wij het belangrijk dat inwoners zich inzetten om Nederlands te leren. Dit geldt ook voor mensen die een bijstandsuitkering ontvangen.

Bijstandsgerechtigden kunnen laten zien dat zij voldoen aan de taaleis op een van de volgende manieren:

- Zij hebben ten minste 8 jaar Nederlandstalig onderwijs gevolgd;
- Zij hebben het inburgeringsexamen behaald;
- Zij kunnen een ander officieel document laten zien waaruit blijkt dat zij de Nederlandse taal beheersen.

Het voldoen aan de taaleis, betekent niet per definitie, dat de beheersing van de Nederlandse taal voldoende is voor deelname aan de arbeidsmarkt en/of integratie in de samenleving. In de gemeente Tubbergen zit 50% van de bijstandsgerechtigden op trede 1 en 2 van de participatieladder. Dit kan betekenen dat deze mensen in een sociaal isolement zitten of als hoogst haalbare sociale contacten buitenshuis hebben. Onder deze 50% zitten mensen die voldoen aan de voorwaarden van de taaleis, maar wellicht laaggeletterd zijn, waardoor de taal onvoldoende beheerst wordt om mee te kunnen doen aan de samenleving/arbeidsmarkt.

Vraag 4:

Hoe wordt de taaleis binnen de gemeente Tubbergen momenteel toegepast bij nieuwe en bestaande bijstandsgerechtigden?

Antwoord 4:

Bij de invoering van de taaleis in de Participatiewet is bij alle bijstandsgerechtigden zorgvuldig onderzocht of zij aan de taaleis voldeden. Op dat moment voldeed iedere bijstandsgerechtigde aan de eis, of was actief bezig met een traject gericht op het verbeteren van de Nederlandse taalvaardigheid, waarmee werd voorzien in het voldoen aan de wet.

In de huidige uitvoering hanteren wij een benadering die is gericht op maatwerk en het ondersteunen van bijstandsgerechtigden in hun ontwikkeling. In lijn met de wettelijke bepaling moet een bijstandsgerechtigde kunnen aantonen dat hij of zij de Nederlandse taal voldoende beheerst. Indien dat niet mogelijk is, wordt een taaltoets ingezet om het niveau te bepalen. Wanneer blijkt dat de taalvaardigheid nog niet toereikend is, stimuleren wij de bijstandsgerechtigde om actief te werken aan verbetering.

We kiezen bewust voor een benadering waarbij ondersteuning en perspectief centraal staan. Waar nodig bieden we taaltrajecten aan, met het doel de kansen op participatie en duurzame arbeidsinschakeling te vergroten. Hoewel de wet voorziet in het kunnen opleggen van een verlaging van de uitkering bij onvoldoende inzet, hanteren wij dit middel terughoudend. We geloven in het versterken van mensen door hen passende hulp en begeleiding te bieden, zodat zij stappen kunnen zetten richting een zelfstandige positie in de samenleving.

Vraag 5:

Hoeveel bijstandsgerechtigden zijn in de afgelopen acht jaar getoetst op hun taalvaardigheid (1F-niveau) in de gemeente Tubbergen?

- a. Hoeveel daarvan voldeden niet aan de eis?
- b. Hoeveel zijn vervolgens daadwerkelijk verplicht tot het volgen van taalcursussen of zijn gekort op hun bijstandsuitkering?

Antwoord 5:

In de afgelopen acht jaar zijn er geen taaltoetsen afgenomen in het kader van de Wet Taaleis. Zoals bij beantwoording van vraag 4 aangegeven, leveren we maatwerk en ondersteunen we de bijstandsgerechtigden daar waar nodig in hun ontwikkeling.

Vraag 6:

Hanteert het College uitzonderingsgronden bij de uitvoering van deze taaleis? Zo ja, op basis van welke overwegingen?

Antwoord 6:

Het college hanteert een uitzonderingsgrond voor mensen die volledig ontheven zijn van de arbeidsverplichtingen. Zij hoeven op basis van onze beleidsregels Taaleis Participatiewet gemeente Tubbergen 2016 niet mee te werken aan de taaltoets. Zij hebben geen arbeidsmarktperspectief en zullen door beheersing van de Nederlandse taal ook niet meer mogelijkheden hebben.

Ook mensen die op dit moment bezig zijn met hun inburgering hoeven nog geen taaltoets te doen. Wanneer zij de inburgering hebben behaald, voldoen ze aan de taaleis.

Vraag 7:

Beschikt de gemeente over voldoende middelen, capaciteit en trajecten om taalonderwijs of – ondersteuning effectief aan te bieden? Zo nee, welke stappen worden genomen om dit te verbeteren?

Antwoord 7:

De gemeente beschikt over middelen, capaciteit en trajecten om het taalonderwijs of – ondersteuning effectief aan te bieden.

Op dit moment schrijven we het beleidsplan basisvaardigheden. In dit beleidsplan staan de doelen/ambities rondom het Taalhuis omschreven. Het Taalhuis is voor iedere inwoner van de gemeente Tubbergen toegankelijk, dit is niet gekoppeld aan het ontvangen van een uitkering. De verwachting is dat dit plan kwartaal 3 2025 op route richting de raad gaat.

Wanneer een inwoner van de gemeente Tubbergen zich meldt bij het Taalhuis (gevestigd in de bibliotheek Tubbergen), vindt er eerst een intakegesprek plaats met de Taalhuiscoördinator. Tijdens dit gesprek wordt gekeken naar de specifieke hulpvraag en het niveau van de deelnemer. De aanpak is gebaseerd op de methode "Ik wil leren", waarbij wordt uitgegaan van de persoonlijke leefwereld van de deelnemer. Dit kan bijvoorbeeld betekenen dat iemand wil leren hoe hij of zij ziekenhuisbrieven moet begrijpen, wil oefenen met sollicitatiebrieven of beter wil leren internetbankieren.

Op basis van deze intake wordt bepaald welk traject het beste past: een formeel traject bij het ROC van Twente, of een non-formeel aanbod zoals een taalmaatje of een cursus Klik&Tik via de bibliotheek. De inwoner wordt vervolgens warm doorverwezen naar het juiste traject.

Waarom deze raadsbrief?

In artikel 169, tweede lid, van de Gemeentewet staat dat wij de raad alle inlichtingen verschaffen die de raad voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft. Wij meenden er daarom goed aan te doen u van ons besluit op de hoogte te stellen. Wij stellen u voor deze raadsbrief voor kennisgeving aan te nemen.

Heeft u nog vragen?

Neem dan contact op met de raadsgriffier. Deze zal uw vragen aan ons college kenbaar maken. De griffier is te bereiken via telefoonnummer (0546) 62 80 00 of e-mailadres griffie@tubbergen.nl

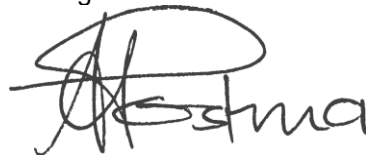
Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Tubbergen,
de secretaris

Ing. J.L.M. Scholten

de burgemeester

Drs. A.H. Postma

VERZOEK SCHRIFTELIJKE VRAGEN AAN HET COLLEGE VAN B&W

Van: Keerpunt22
Ontvangen:

Onderwerp: Taaleis voor mensen in de bijstand

Aan de voorzitter van de raad,

1. Is het College ervan op de hoogte dat de wettelijke taaleis voor bijstandsgerechtigden in veel gemeenten niet of nauwelijks wordt gehandhaafd, zoals ook bekendgemaakt in een recent NRC-artikel¹?
2. Deelt het College de mening van Keerpunt22 dat het onacceptabel is als mensen jarenlang in Nederland wonen en van een bijstandsuitkering leven zonder zich voldoende in te spannen de Nederlandse taal te leren spreken, terwijl dit wettelijk verplicht is?
3. Deelt het College de mening van Keerpunt22 dat beheersing van de Nederlandse taal essentieel is voor arbeidsdeelname, integratie en minder afhankelijkheid van uitkeringen?
4. Hoe wordt de taaleis binnen de gemeente Tubbergen momenteel toegepast bij nieuwe en bestaande bijstandsgerechtigden?
5. Hoeveel bijstandsgerechtigden zijn in de afgelopen acht jaar getoetst op hun taalvaardigheid (1F-niveau) in de gemeente Tubbergen?
 - a. Hoeveel daarvan voldeden niet aan de eis?
 - b. Hoeveel zijn vervolgens daadwerkelijk verplicht tot het volgen van taalcursussen of zijn gekort op hun bijstandsuitkering?
6. Hanteert het College uitzonderingsgronden bij de uitvoering van deze taaleis? Zo ja, op basis van welke overwegingen?
7. Beschikt de gemeente over voldoende middelen, capaciteit en trajecten om taalonderwijs of -ondersteuning effectief aan te bieden? Zo nee, welke stappen worden genomen om dit te verbeteren?

Toelichting:

Recent onderzoek en landelijke berichtgeving van o.a. NRC en Binnenlands Bestuur laten zien dat de wettelijk verplichte taaleis voor bijstandsgerechtigden in veel gemeenten nauwelijks of niet wordt toegepast. Dit terwijl deze eis bedoeld is om participatie, zelfredzaamheid en integratie te bevorderen. De wet is heel duidelijk: wie in de bijstand niet het Nederlands beheerst op groep 8-niveau, moet zich inspannen om dat niveau te behalen. Wie dat onvoldoende doet, krijgt een lagere bijstandsuitkering. Eerst 20 procent lager, na een half jaar 40 procent lager, en na nog eens een jaar krijg je helemaal geen bijstandsuitkering meer.

Keerpunt22 vraagt zich af hoe deze wettelijke eis in de gemeente Tubbergen wordt uitgevoerd. We zijn van mening dat een fatsoenlijk taalniveau een basisbeginsel is voor meedoen in onze samenleving. Een effectieve uitvoering van de taaleis voorkomt langdurige afhankelijkheid van de bijstand en draagt bij aan integratie. Keerpunt22 hamert er daarom bij integratie ook op de taal snel te leren. Wie zich daar niet voor inspant, moet – zoals de wet het voorschrijft – gekort worden op zijn of haar uitkering. Integratie is namelijk niet vrijblijvend. Daarom stellen we de bovenstaande vragen.

Ondertekening en naam:

Stijn Hesselink
Keerpunt22

Wijze van indienen van schriftelijke vragen: de vragen worden bij de voorzitter van de raad ingediend (....) (artikel 32 Reglement van orde).

¹ [Gemeenten voeren 'taaleis' nauwelijks uit: in twee jaar tijd slechts drie uitkeringen verlaagd - NRC](#)